

№ 206.

Kalendarzyk tygodniowy:

Sob. św. Leonarda W.
Niedz. Opieki NMP.
Pon. św. Gotfryda M.
Wt. św. Teodora.
Sr. św. Andrzeja M.
Czw. św. Marcina B.
Piąt. św. Marcina P. M.

Wschód słońca: godz. 7 m. 7
Zachód słońca: godz. 4 m. 24
Dług. dnia: godz. 9 m. 13

Cena prenumeraty:

W ŁODZI:

Rocznie rb. 6 k. --
Półrocznie " 3 " --
Kwartalnie " 1 " 50
Miesięczn. " - " 50

Odnoszenie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 7 kop. 40
Półrocznie " 3 " 70

ZAGRANICĄ:

Miesięcznie " 1 " 10

Redakcyja

w Łodzi,

ul. Przejazd № 8.

Nr. telefonu 593.

ROZWÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany

Sobota, dnia 6 listopada 1909 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Krucza № 23; w Fabianicach u p. Teodora Minke; w Zgierzu, w aptece p. Patka; w Tomaszowie u p. Teodora Hilla.

CENA OGŁOSZEN: „Nadesłane“ na 1-szej stronie 50 kop. za wiersz. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1 1/2 kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz petitowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium Redakcyja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 3 — 4-ej po południu.

Teatr Polski

32 09
Cegielniana 63.

Jutro po południu

„KRÓL“

Komedia R. de Fiersa, G. Cavallat'a i Arrena.

Ceny popularne. Początek o godz. 3-ej po południu.

Jutro wieczorem:

Powtórzenie uroczystości wieczoru ku czci Słowackiego
Początek o godz. 8 m. 15 wiecz.

„Beniowski“, „Zawisza Czarny“ i „Konrad Wallenrod“
(fragment) (dwa akty) (jeden akt)

Niniejszem mamy zaszczyt zawiadomić, że oprócz oddawna istniejących sklepów naszych w Łodzi

przy ul. Piotrkowskiej № 16 i № 130

otworzyliśmy 3-ci sklep

przy ul. Główniej № 67.

„PLUTON“

Pierwsza warszawska fabryka palenia kawy i cykoryi.

2402-3

50% oszczędności opału,
usuwa wilgoć
patent. MULTIPLIKATOR OGRZEWANIA
Dr. W. P. Kłobukowski, inż.-ohem., Warszawa, Jerozolimska 71.
2043-d-1

Polacy wobec projektu o ziemstwach.

I

Polacy, powołani do Rady do spraw gospodarki miejscowej dla zaopiniowania o projekcie rządowym o wprowadzeniu ziemstw do 9 gubernii t. zw. kraju Zachodniego, byli zmuszeni do podania odrębnych swych wniosków w tej sprawie. Wnioski te są protestem przeciwko zasadom projektu; są one także wskazówką niebezpieczeństw, jakie kryją się w projektowanych ziemstwach nie tylko dla dobrobytu kraju, ale i dla samej idei państwowości rosyjskiej na Litwie i Rusi.

Przytaczamy poniżej dwa vota separata: jedno od gubernii wileńskiej, grodzieńskiej i kowieńskiej, podane przez pp. Kończę, Przeciszewskiego i ks. Czetwertyńskiego, drugie od gubernii kijowskiej, podolskiej i wołyńskiej, podpisane przez pp. A. hr. Tyszkiewiczza, Fr. Jaroszyńskiego i W. Gutowskiego.

Pierwsze votum separatum brzmi, jak następuje:

„Przystąpiwszy do rozpatrzenia wniosku o rozszerzeniu ustawy instytucji ziemskich z roku 1890 na 9 gubernii zachodnich, Komisya 3-ich gubernii północno-zachodnich zwróciła uwagę przedewszystkiem na niektóre kwestye zasadnicze, wypływające z samej istoty zamierzeń ministerium spraw wewnętrznych

„Projekt przedewszystkiem oparty jest na tem przypuszczeniu, że wobec zamierzonej reformy koniecznym jest wprowadzenie do Ustawy Ziemstw z roku 1890 całego szeregu zmian i dopełnień, noszących znamię środków specjalnych (dla zabezpieczenia interesów państwowości rosyjskiej).

Taki punkt wyjścia wydaje się nam mylnym, zaś wypływające stąd wskazania projektu — warunkowo szkodliwymi właśnie z punktu widzenia państwowości. Ona przecież wymaga: po pierwsze, ażeby państwo było zjednoczone systemem jednolitym, o ile się da, instytucyj, nie krepujących praw obywateli i zapewnających im możność pracowania na korzyść ogólną, wprowadzając wszystkie żywioły społeczeństwa w łoży-

STUDNIE ARTEZYJSKIE wszelkiego rodzaju buduje
ŁEMPICKI I S-ka
Sosnowiec, Piotrk. gub. 2073-d
Przedstawiciele: **Hordliczka i Stamirowski, Łódź.**

HOTEL POLSKI
w Kaliszu, ul. Grodzka Nr. 4,
po gruntownem odrestaurowaniu i przyprowadzeniu pokojów do porządku oraz zaopatrzeniu w zupełnie świeżą pościel i bieliznę — poleca się Szanownej publiczności.
Z poważaniem **Z. Skupińska.**
Restauracyja na miejscu. 2372-3

Restauracyja „MEISTERHAUS“
od 16-go października codziennie
KONCERT
Austryackiej Damskiej Orkiestry
pod dyrekcją
Hermana Wykła
Początek o godzinie 7-ej wieczorem. 2233

Znakomity środek odżywczy
KEFIR K. ZYCKIEGO poleca 423
Apteka **W. DANIELECKIEGO**
Łódź, Piotrkowska № 130, tel. 12.93

Największa Łódzka
Elektryczna Palarnia Kawy
poleca Ponom Kupcom i Handlującym codziennie świeżo palone kawy w wyborowych różnych gatunkach, po możliwie niskich cenach.
Franciszek Giugla, Łódź,
Południowa 28. 1974-10
Telefonu 317.

sko ogólnej działalności państwowej; i powtóre, żeby na mocy prawa nie następowało odosobnienie jednej części ludności od drugiej, połączone z jego utrwaleniem. Wyjątki jedynie są możliwe dla żywiołów antypaństwowych; o nich zaś przecież nie może być mowy wśród tych wszystkich, którzy zostają powołani przez ustawę o ziemstwach z 1890 roku do działalności ziemskiej z pośród ludności gubernii północno-zachodnich.

Tu „votum separatum“ zaznacza, iż stanowisko polaków gubernii północno-zachodnich podczas zamieszek rewolucyjnych, jakie nawiedziły prowincje środkowe, nie może być nazwane antypaństwem.

„Długoletnia działalność polaków w samorządzie miejskim nigdy nie dawała okazji do oskarżenia ich o dążności antypaństwowe, a udział w wymiarze sprawiedliwości, w roli honorowych sędziów pokoju i sędziów przysięgłych, tudzież w administracji, na stanowisku członków różnemi czasy przez rząd zwoływanych komitetów i narad, a w ostatnich czasach i na stanowisku naczelników ziemskich, nigdy nie było powodu do jakichkolwiek utyskiwań.

Interes państwa, oczywiście, wymaga, ażeby jedność państwa wzmacniała się, nie zaś — była zachwiana; ażeby właśnie w sprawie tak dalece państwowej, jaką jest ziemska sprawa podniesienia dobrobytu materialnego kraju, ludność uczuwała swą wspólność, a nie rozdzielną. Jeśli zaś prawo wprowadza i utrwała tę ostatnią, to ono radykalnie zapoznaje ideę jedności państwowej, jakby uznając, że pewna część ludności jest upoważniona przez samo prawo, ażeby się uznawała za przeciwną. Projekt, o którym mowa, właśnie kroczy po tej drodze niebezpiecznej.

Na podstawie powyższych kombinacji poczuwamy się do obowiązku moralnego i państwowego dać odpowiedź na pierwsze pytanie, postawione przez komisję — bezwarunkowo przeczącą.

(Pytanie pierwsze, tu wspomniane, brzmi tak: czy koniecznym jest przy rozciągnięciu ustawy o ziemstwach z 1890 roku na 9 gubernii zachodnich wprowadzić do tej ustawy zmiany i doposażenia w celu zabezpieczenia interesów państwowości rosyjskiej.)

„Punkt b, pytania drugiego należałoby, naszym zdaniem, podzielić na dwa. Pojmujemy konieczność ustanowienia na mocy prawa reprezentacji narodu rosyjskiego w instytucjach ziemskich, jako wymaganie sprawiedliwości, broniącej praw rosyjskiej mniejszości, w 2 zresztą tylko guberniach północno-zachodnich.

„Zgoda zaś innym jest pytanie, jak to osiągnąć. Druga część punktu b, nakreśla oparcie wyborów ziemskich na zasadzie rozdziału wyborców rosyjskich od wyborców polskiego pochodzenia, przy podziale pomiędzy nich ilości radnych ziemskich, mających być wybranymi. Takie zarządzenie jest następstwem tego przeciwnego punktu widzenia, który został przesądzony już w pierwszym pytaniu, postawionem przez komisję.

Rozdział — to rozłam, który z istoty swej jest przeciwnym. I dlatego dając odpowiedź twierdzącą na pierwszą połowę punktu b, nie sposób nie odpowiedzieć przeczącą na drugą część jego. Osiągnąć zabezpieczenie praw ludności rosyjskiej można bez rozdzielania wyborców, bez przeciwstawiania jednej części ludności drugiej, co pozostaje w rzeczywistości rozbieżności z ideą pokoju wewnętrznego w państwie. Utrwalenie zaś waśni i zachwianie pokoju wewnętrznego wśród różnych części ludności grozi z państwowego punktu widzenia niebezpieczeństwem.

Punkt c kwestyi drugiej, ustanawiający obowiązkowe obsadzanie pewnej części tak wybieralnych, jak najemnych urzędów w instytucjach ziemskich (§ 19 projektu) przez osoby pochodzenia rosyjskiego, religii prawosławnej, staroobrzędowców i luteran — wymagałby, równie jak poprzedni, oddzielnego rozpatrzenia sprawy stanowisk obieralnych i najemnych.

Co się tyczy urzędów obieralnych, to — stojąc na gruncie sprawiedliwości — ustawa powinna by tylko zabezpieczać prawa mniejszości, dając jej odpowiednią reprezentację w instytucjach ziemskich wedle systemu proporcjonalności i nie krepując woli zgromadzeń ziemskich w wyborze członków ich organów wykonawczych. Gdyby grupa rosyjska była tak nieliczną, że przy po-

dziale nie wypadłby na nią ani jeden rosyjski członek zarządu — obowiązkowy jego wybór może być wymagany przez prawo.

W kwestyi posad najemnych gospodarstwo ziemskie wymaga przedewszystkiem ludzi dzielnych i znających jego gałęzie. Zarządy i zebrania ziemskie powinny kierować się w wyborze oficyalistów tylko gospodarczym punktem widzenia. Obowiązkowe obsadzanie niektórych, i to ważniejszych, stanowisk najemnych przez osoby pochodzenia rosyjskiego, wspomnianych wyżej wyznań, doprowadzić może do wyników bardzo niepożądanych w tych wszystkich miejscowościach, gdzie niema dostatecznego kontyngensu takich właśnie osób odpowiednio przygotowanych. Albowiem wspomniany projekt usuwa od udziału w pracy osoby zdolne, pochodzenia białoruskiego lub litewskiego, religii rzymsko-katolickiej i ewangelicko-reformowanej. Rzecz prosta, iż ucierpieć musi z tego powodu zarówno gospodarstwo ziemskie, jak i cała ludność danego obwodu.

Panorama grunwaldzka.

Wiadomość o tem, że Jan i Tadeusz Stykowie zamyslały stworzyć pomnikowe dzieło malarskie w rodzaju „Racławic“, na uczczenie zbliżającej się 500 rocznicy bitwy pod Grunwaldem, przedostała się już w formie bliżej nieokreślonej do prasy polskiej. Nie od rzeczy tedy będzie powiedzieć coś więcej o tych świetnych szkicach do ogromnego dzieła, które obecnie obaj Stykowie zawieźli do kraju. Niewiadomo dziś jeszcze, czy wielkie dzieło stworzenia grunwaldzkiej panoramy dojdzie do skutku, czy też te ogromne płótna pozostaną tylko cyklem obrazów, mających za temat straszliwe grunwaldzkie zapasy.

Na jednym z tych płócien — informuje „Słowo Polskie“ — widać Jagiellę w otoczeniu polskiego rycerstwa. Król stanął na wzgórzu, nad lubieńskim jeziorem, cały lśniący słonecznym blaskiem pozłocistej zbroi, na koniu, zakutym w wojenny rynsztunek. Król dźwierży w rękę kopię, którą przed chwilą zabił leżącego opodal śmiałego Dyppolda von Koekoritz, co się był na niego porwał.

Obok Jagielly, na pierwszym planie, po stronie prawej, stanął Zbigniew Oleśnicki z ułomkiem kopii w rękę; po lewej stronie królewskiej księża mazowiecki, Janusz i Ziemowit, na pysznym siedzący rumakach. Dokoła króla orszak sześćdziesięciu, kopiami zbrojnych, na jego obronę, zaś w poście Jagielly widać jego synowców, Zygmunta Korybuta i księcia Fieduszkę; oto dalej podkanclerzy Mikołaj, Jan Mężyk z Dąbrowy, Zóława, czeski baron i Piotr Medyolański. Wszyscy z niepokojem zwrócili oczy w najstraszniejszy tumult bitwy, której ostatni i główny epizod właśnie teraz się rozgrywa. Z tego zaś wzgórza, na którym stanęli, można objąć wzrokiem całą nieprzyjacielską potęgę.

Styka wybrał godzinę 5 po południu, t. j. mniej więcej czas tak zwanej „trzeciej bitwy“ (wedle Szajnochy), która była zwycięstwem decydującym.

Na innym zaś obrazie widzimy samego Wielkiego Mistrza, Ulrycha von Jungingen, w ostatnich zapasach z rycerstwem polskiem. Uderza na niego z całą siłą rozpędu konia, celnie wymierzona kopią, Dobek z Oleśnicy, klejnotu Dębno, a tuż za nim Zawisza Czarny, Sulimczyk — i Florjan z Korytalczy i Domarat z Kobylan Grzymali i Skarbek Habdank.

Styka słusznie zauważył, że nie dzieć tatarska powinna nacierać na Mistrza, coby mogło dać asumpt do twierdzenia temu, któryby tak twierdzić zechciał, że to kultura zachodu zwalcza dzieć wschodu, ale, że kwiat rycerstwa polskiego zadał klęskę zakonowi — i te 51 chorągwi, które postawili magnaci koronni i te hufy polskie, które zwoła, jeden po drugim występowały do walki, przyniosły zwycięstwo w tej „wielkiej wojnie“.

Z jaką zaciekłością waleczy tu jakiś teutończyk, któremu się koń wspina, z rycerzem polskim! — Jak rycerz z zakrawioną twarzą walczy oszczędem wśród powalonych towarzyszy, z nacierającym nań kopią jeźdźcem!

Natomiast w innym obrazie Witold, jak „Bóg Wojny“ prowadzi zgromadzone na nowo hufce

Litwy i tatarów. aby niemi uderzyć na pędzący w prostej linii hufiec rycerstwa niemieckiego. Co tu za rozpęd koni, co za szal u ruskich jeźdźców!

Trzeba przyznać, że p. Tadeusz Styka posiada wyborną znajomość konia. Jego koń wykonywa każdy ruch w harmonii z jeźdźcem.

W innym obrazie widzimy cały szereg woźów ciężkich, z których jakby z wieżyc ruchomych walczą czesi z nawałą teutońską; na środkowym wozie uderza nas potężna postać Zyżki, tego zaciętego wroga Niemców, z którymi jeszcze przez lat kilkadziesiąt będzie się borykał. Nad nim rozpostarty sztandar z lwem czeskim.

Doskonały to był sposób walczenia na tych wozach spojonych z sobą łańcuchami, a najeżonych żelazem wystającym. To też krzyżacy, podchodzą, zasłaniają się tarczami, ale z góry wala na nich czesi cepami żelaznymi, a włócone między wozy piesze rycerstwo, dosięga swojemi włóczniami i halabardami tych, którzy się zbliżają do tych „wagenburgów“.

Wrażenie wojny z obrazów tych, jest straszliwe; całą jej okropność odmalowano w tych studyach, jakby ich autor chciał grozę wojny i jej potworność obrzydzić.

Nad uwieńczeniem tej chwili wielkopomnej, Stykowie pracują często ponad siły. Nietylko, musieli przewertować wszystkie odnośne źródła dziejowe, lecz musieli podjąć się również dokładnego studium uzbrojenia XIV i XV wieku i zapoznać się dokładnie ze sposobami używania każdej broni. Przystudyowali też zbrojownię w muzeum artylerji w Paryżu i stosy rycin w bibliotece „National“.

Król Alfons o sprawie Ferrera.

Król Alfons przyjął współpracownika dziennika „Journal“ i w interviewie z nim oświadczył, że manifestacje, jakie się odbywały we Francji w sprawie Ferrera, boleśnie go dotknęły i zasmuciły. Nie dziwi się tłumom, które łatwo dają się kierować artykułami dziennikarskimi, ale trudno jest zrozumieć, że w tych manifestacjach brali podobno udział ludzie nauki, którzy protestowali gorąco przeciw wyrokowi, wydanemu na podstawie ustaw, jakich oni nie znają i na podstawie rękopisów, zawsze mającej jakąś wartość, mianowicie rękopisów honoru oficerów hiszpańskich.

„Jakież to wyobrażenia mają Francuzi o hiszpanach! Gdy się słyzy niektórych francuzów można by uwierzyć, że my jesteśmy dzikimi ludźmi. A wasze wojny religijne? Jestem monarchą konstytucyjnym i to tak dalece, że nie posiadam nawet inicjatywy w sprawie ułaskawienia. Niech pan w tem widzi nie wyrazy ubolewania, lecz stwierdzenie faktu. Mamy sądy wojenne, których honor pewnym jest ponad wszelką wątpliwość. Niechaj te narody które nas nie znają, oszczędzą nam swoich rad i krytyki. Panowie mieliście sprawę Dreyfusa, czyśmy się do niej mieszał?“

Przy końcu rozmowy król poruszył sprawę wyprawy do Marokka i wyraził życzenie, żeby Francja i Hiszpania nie zapominały o wspólnej akcji w Marokku i nie zaniedbywały tam swych zadań. Na zapytanie w sprawie tajnego traktatu odpowiedział król, śmiejąc się, że jeżeli się mówi o traktacie tajnym, to on z pewnością już takim nie jest. Hiszpania dała słowo honoru; jest to najpewniejsza rękojmia, jaką Francja mieć może. Byłoby niezrozumiałem, gdyby Francja przypisywała Hiszpanii zamiary, niezgodne z objętymi zobowiązaniami.

W sprawie koncertów pedagogicznych.

(Art. nadesł.)

Koncerty historyczno-pedagogiczne, organizowane z niuzwykłą umiejętnością przez znaną zaszczytnie kierowniczkę szkoły śpiewu, p. Maryę Sobolewską w Warszawie, wstępny bojem zdobyły sobie szerokie masy inteligencji warszawskiej, świadcząc wymownie o pożytku i doniosłości pedagogicznej tego rodzaju uctw muzykalnych.

— Dziś wieczornica w Kole pracowników kolejowych dr. żel. fabr. Łódzkiej (Widzewska 73). Początek o godz. 8 i pół wieczorem.

— Dziś w lokalu własnym (Południowa nr. 36) wieczornica Tow. muzyczno-dramatycznego „Harmonia” dla członków i wprowadzających gości. Początek o 8 i pół wieczorem.

— Dziś w lokalu Tow. rozwoju fizycznego (Nawrot 23) śpiew, muzyka, deklamacje, komedyjka, poezem tańce.

— Jutro w „Lutni” (Piotrkowska 108) uroczysty obchód setnej rocznicy urodzin J. Słowackiego. Początek o godz. 8 wieczorem.

ZE STRAŻY. W poniedziałek o godz. 7 wieczorem ćwiczenia sygnałowe I, II i III oddziałów Łódzkiej straży ogniowej ochotniczej w domu rekwizytowym III oddziału, IV oddziału — w domu rekwizytowym IV oddziału.

KRONIKA,

(a) **Kocha świętokradztwa w Częstochowie.** Gmina żydowska w Częstochowie, w odpowiedzi na swój okólnik, otrzymała od przedstawicieli ludności żydowskiej w Antwerpii i Amsterdamie zawiadomienie, iż przedsięwzięte będą wszelkie środki do wykrycia przestępców, którzy dopuścili się kradzieży drogocennych kamieni z obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, o ile tylko brylanty te przywiezione będą dla oszlifowania do fabryk miejscowych.

— Wczorajsze pisma warszawskie rano i wieczorne przyniosły wiadomość o aresztowaniu złodzieja Brodzkiego w jednej z willi zamiejskich, oraz jego sublokatorów Swiecy i Bedyńskiego, jako podejrzanych o udział w świętokradztwie. Brodzki jednak udowodnił swoje „alibi”. Za to miała zwrócić uwagę policja na jego kochankę Ostrowiczową, wdowę po złodzieju, zamieszkałą w Częstochowie.

Wiadomości tej nie podawaliśmy wczoraj z tego powodu, że cała ta afera nie wydała nam się zbyt jasną i mającą coś wspólnego z wykryciem winnych kradzieży częstochowskiej.

Do dziś dnia nie ważnego w tej kwestyi nie przybyło.

(x) **Nabożeństwo w języku polskim** będzie odprawione w niedzielę, d. 7 listopada, o godzinie 11½ przed południem w kościele ewangelickim św. Trójcy przy Nowym Rynku.

(a) **W sprawie samorządu miejskiego.** Komitet Towarzystwa pracy społecznej w Warszawie nadesłał do Łódzkiego komitetu giełdowego opracowany przez główny zarząd do spraw miejscowych projekt samorządu miejskiego w Królestwie Polskim w ostatecznej redakcyi, wniesiony dnia 27 października r. b. na posiedzenie Rady do spraw miejscowych z udziałem rzeczoznawców.

Ponieważ ważną jest rzeczą, aby w sprawie tej wypowiedziały się szersze sfery przemysłowe

oraz obywatele tutejsi, komitet Towarzystwa pracy społecznej prosi komitet giełdowy o zwołanie narady i nadesłanie opinii zebrania.

Wnioski i dezyderaty przesłane zostaną do Koła polskiego w Dumie państwowej.

(—) **Samorząd miejski.** Na zebraniu rady gosiłanki miejscowej, w Petersb. zaczęto rozpoznawać projekt prawa o samorządzie miejskim w Królestwie Polskim, poczynając od raportu komisji organizacyjnej.

Rada odrzuciła poprawkę komisji, proponującą, aby w małych miastach czynności prezesa rady miejskiej i prezydenta miasta pełniła jedna osoba, przyjęła zaś poprawkę, proponującą zmniejszenie liczby radnych.

Komisja rozważała sprawę ustanawianych przez projekt samorządu miejskiego w Królestwie kuryi wyborczych. P. Suligowski zabrał głos, podnosząc, że kurye mogą mieć wpływ szkodliwy, ponieważ prowadzą do rozdziału i nie sprzyjają zgodnemu pożyciu rozmaitych żywiołów społeczeństwa. Komisja uchwaliła jednak większością zachować bez zmiany odnośne orzeczenia projektu rządowego.

(a) **Wystawa anti-alkoholizacyjna.** Wczoraj wieczorem pod przewodnictwem dr. L. Przedborskiego odbyło się zebranie członków komitetu, zawiązanego w celu urządzenia wystawy anti-alkoholizacyjnej w Łodzi.

Z relacji, przedstawionych przez niektórych członków, którzy poczynili kroki dla zgromadzenia materiału przygotowawczego, okazało się, że sprawa organizacji projektowanej wystawy znajduje się na dobrej drodze.

Z listu, nadesłanego przez prezesa wystawy warszawskiej, doktora Bregmana, dowiedziano się, na jakich warunkach przesłane być mogą ekspozyty, stanowiące całokształt wystawy. Koszty przewozu przyjmą na siebie organizatorzy, nadto przeznaczają pewną kwotę za korzystanie z nadesłanych okazów.

Dla bliższego porozumienia się i omówienia szczegółowo warunków korzystania ze zgromadzonych ekspozycji — udaje się do d-ra Bregmana do Warszawy delegowany dr. M. Likiernik.

Niezależnie od zbiorów warszawskich postanowiono zakrzętnąć się około zgromadzenia ekspozycji naukowych Łódzkiej, które wcielone będą do wystawy.

Zaprojektowano, aby wystawę otworzyć w początkach grudnia, na czas od 3-ech do 4-ech tygodni.

Zarząd Łódzkiego oddziału Towarzystwa higienicznego, pod którego egidą zorganizowana będzie wystawa, wysłał podanie do gubernatora piotrkowskiego o uzyskanie pozwolenia na otwarcie.

Jako lokale na wystawę nasuwały się: po dawnym oddziale Banku Państwa (róg Zachodniej

i Cegielnianej), fabryka Kerna (przy ul. Karola № 15), fabryka Haeblera (Piotrkowskiej), wreszcie obszerna hala na terytorium nieruchomości przy ulicy Mikołajewskiej № 40, obok istniejącej tam cukierni.

W celu dokonania oględzin i stwierdzenia, który z tych lokali jest najodpowiedniejszy, delegowano pp.: ks. Szmidla, dr. Likiernika, inżyniera Stankiewicza i Szulca. Sprawa ta załatwiona będzie dzisiaj.

Do prezydium wystawy wybrani zostali: ks. Szmidel, pastor Gundlach i dr. Przedborski (jako prezesowie), dr. M. Likiernik (skarbnik), dr. St. Skalski i inżynier Nakielski (sekretarze).

Utworzono trzy sekcje, które wejdą do prezydium, mianowicie: odczytowa (doktorzy: Kaufman, Trenkner i Maybaum), techniczną (inżynier Bieliński, Chojnowski, Stankiewicz, Michelis), oraz finansową. Wybór członków tej ostatniej nastąpi później.

Bardzo gorąco sprawą wystawy anti-alkoholizacyjnej zajął się pastor Gundlach, który już zyskał przyrzeczenie poparcia przez wielu fabrykantów i przemysłowców. Ci ostatni wyrazili zadowolenie, iż wystawa pod względem pedagogicznym stanowić będzie bardzo pożyteczny czynnik uświadamiający robotników.

Przygotowano specjalne odezwy, wskazujące na doniosłość wystawy i odwołujące się do mieszkańców w sprawie poparcia zabiegów komitetu i zadeklarowania kwot na pokrycie wydatków związanych z urządzeniem wystawy.

Budżet wydatków urządzenia wystawy określono na 2,500 rubli.

Postanowiono, aby każda z poszczególnych sekcji miała prawo kooptowania nowych członków.

Do sekcji naukowej (odczytowej) zaproszeni będą pedagodzy.

Przyjęto do wiadomości, że wiele osób ofiarowało swoją pomoc komitetowi w organizowaniu wystawy; z usług tych postanowiono skorzystać.

Następne zebranie komitetu odbędzie się d. 12 b. m.

(—) **Uwolnienie przedterminowe.** Odbyło się w Łodzi pierwsze posiedzenie komisji uwolnienia przedterminowego, złożonej z podprokuratora, policmajstra, sędziego pokoju i naczelnika więzienia, w sprawie uwolnienia więźniów Łódzkiej.

Po zbadaniu wszystkich aktów, komisja doszła do przekonania, że ani jeden z więźniów Łódzkiej nie zasługuje na uwolnienie przedterminowe.

(a) **Nowa kasa kolejowa.** W uzupełnieniu wiadomości, dotyczących liczby kas do sprzedaży biletów pasażerskich na kolei Łódzkiej, nadmieniamy, że obecnie zarząd kolejowy przystąpił do otwarcia 4 ej kasy dla wygody publiczności.

(h) **Ze Stowarzyszenia odlewników.** Wczoraj na posiedzeniu zarządu Stowarzyszenia wzajemnej

ale wy czytacie je inaczej, a my czytamy inaczej! Wam się zawsze zdaje, że to jest czarne na białem, a może być odwrotnie: białe na czarnem, więc wasza mitologia zła.

— Tak — rzekłem — nasza mitologia bardzo zła. Jednakże posiadamy w niej ślicznego bożka, a jest nim oświata. Nie dziw się więc, panie profesorze historii powszechnej, że my znów podejmujemy «katorgę» i wtaczamy nowy kamień na cześć tego bożka, przez nas umiłowanego i ukochanego...

Nie patrząc więc w ciemną przyszłość, zechcemy całym sercem dopomagać tym, którzy pragną się kształcić, którzy dążą do nauki!

Nie możemy jednak cęzaru całej nauki przyjąć na własne barki, że składek nie stworzymy szkół dla wszystkich, pragnących się uczyć. Na fundusz szkolny potrzeba dużo pieniędzy. To też nowe Towarzystwo ani myśli, ani może podjąć pracy około ogólnej oświaty, ono może tylko choć w części dopomagać rozpowszechnieniu nauczania ogólnego.

Nie tylko my to odczuwamy, ale wszędzie, gdzie się pan zwrócisz, to niezawodnie usłyszysz wołanie o powszechne nauczanie; a jeżeli do nas zawita samorząd, jeżeli w jego ustawie znajdzie się paragraf, że miasta będą miały prawo utrzymywania szkół ogólnokształcących, oddam głos na tego kandydata do rady miejskiej, który w swoim programie postawi warunek, że będzie się starał o wyplenienie z naszego miasta analfabetyzmu...

A ponieważ samorząd jeszcze nie nadszedł, więc dziś obowiązek nakazuje mi wołać, aby ci potomkowie Syzyfa jaknajwięcej rąk dostarczali do dźwigania na szczyty tego nowego kamienia!

I wołać nie przestanę, gdyż boję się zapomnienia i zubożenia dla wszystkich spraw naszych w Łodzi, a obawy moje nie wydadzą się tak płonne i bezzasadne, skoro zaznaczę, że we czwartek ubiegły w teatrze polskim były pustki na wieczorze ku czci Słowackiego.

Na całość tego przedstawienia złożyły się, co prawda, fragmenty twórcy Anhellego, ale fragmenty mało znane i nawet bardzo ładne, a co na pochwałę Zelwerowicza i artystów zanotować wypada, że z wielkim pietyzmem zostały wykonane.

Scena nie przedstawiała nic do życzenia, tak ją udekorowano. Szkoda jednak, że «Walenrod» nie był grany w dekoracji gotyckiej, jeno w romańskiej; ale ze względu, że p. Zelwerowicz stracił wszystkie utensylia w tegorocznym pożarze, nie możemy wymagać od niego, aby doszedł do wszystkich odrazu; chociaż należałoby się ten pietyzm wielkiemu poecie, jak należałoby się teatrowi gorętsze ogólne poparcie, a przynajmniej zapełnienie sali w dniach tak uroczystych.

Wprawdzie było w ten dzień zebranie «Towarzystwa opieki szkolnej», ale tam przecież zebrało się około 140 osób, a więc nie tak dużo. Wszakże Łódź umie zapełniać naraz trzy olbrzymie teatry!

Po sześciu miesiącach głodnych i tułacznych,

warto, aby ten artysta sceny Łódzkiej miał chociaż podczas zimy lepszy dostatek i zadowolenie moralne, że pracę jego oconia publiczność należycie.

Publiczność nasza tłoczy się na ulicę Cegielnianą codziennie, ale do «Uranii», gdzie przedstawienia i zawsze w kasie biletów braknie; publiczność nasza odwiedza tłumnie kinematografy i iluzjony, ale «Terra», rzecz bardzo pouczająca, pomimo, że dla młodzieży uczącej się dużą uczyniła zniżkę — świeci pustkami. Nie wabią tam gościa ani malownicze wybrzeża włoskie, ani słoneczne okolice Brazylii, ani nawet rodzime Tatry.

Pisząc tę wymówkę i stając w obronie teatru polskiego, czuję się w obowiązku bronięcia i praw tych, co uczęszczają jeszcze do teatru.

Widzowie z balkonu i galeryi skarżą się, że muzykę usunięto z teatru i osadzono ją w «foyer» niezbyt obszernem.

Nie wszyscy w czasie antraktu opuszczają salę widzów. Czyni to zaledwie mała cząstka, a muzyka powinna rozkoszować się wszyscy, lub przynajmniej większością.

Spodziewamy się więc, że kwartecik ten zostanie przeniesiony do teatru.

Dr. Wacław Bernard
przeprowadził się na ulicę **BENEDYKTA** № 9.
Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe.
(8 1/2—12 r. i 5—7 1/2 pp., panie od 4—5). 1761 r

Dr. E. Sonnenberg
Choroby skóry, dróg moczowych i weneryczne
CEGIELNIANA 14.
Od g. 11—1 i 4—7 1/2 w 79r

Dr. I. Silberstrom
Ul. Promenada 13 róg Benedykta
Chor. weneryczne i moczopłciowe, skóry i włosów. Radykalne usuwanie zbytecznych włosów.
Przyjmuje: 8 rano—1 1/2, 15 1/2,—8 w. Panie: 4 1/2—5 1/2 po poł.
W niedziele: do 2-iej po poł. 241r

Dr. P. Grossman
choroby wewnętrzne i dziecięce.
Piotrkowska № 81.
Przyjmuje: od godz 8—10 rano i od 5—7 po poł. 1956—12-3

Dr. Zofja Garlicka
mieszka obecnie
Nawrot 1 (Piotrkowska 126) Telefon 10.14.
Chor. kobiece, Akuszerya
9—10 rano, 4—6 po poł. 1997r

Dr. H. Szumacher
choroby weneryczne i skórna
Nawrot 2.
przyjmuje od 8—10 1/2, i od 6—8 po poł., panie od 5—6. W niedziele i święta od 8—1 r. 637r

Lekarz-Dentysta DĄBROWSKI
mieszka: **Piotrkowska 97.** 1336r—

Dr. M. Papierny
Akuszerya i choroby kobiece, b. ordynator warszaw uniwersyteckiej kliniki akusz.
Przyjmuje do 10 r. i od 4 1/2—6 1/2 po poł. **Południowa 23.** 485d

Dr. Jan Pieniążek
sp. ch. nosa, gardła i uszu
przeprowadził się na ulicę **Piotrkowską 120.**
Przym. od 11 do 12 w poł., i od 5 do 6 1/2 wiecz., w niedziele i święta od 9 1/2—11 rano. 1350d

Dr. FRANCISZEK KOZIOLKIEWICZ
Piotrkowska 103
Choroby wewnętrzne, dzieci i kobiece. Przyjmuje od 8—11 r. i od 2 1/2—4 pp. i od 7 1/2—9 w. 1426r

Dr. D. Helman
POWRÓCIŁ.
Specjalista chorób uszu, nosa, krtani i gardła.
Przyjmuje od godz. 10—12 r. i od 5—7 w. **MIKOŁAJEWSKA 4,** obok Dzielnej. 762

Dr. Feliks Skusiewicz
Choroby skórne i weneryczne
Andrzeja 13.
Przyjmuje od 9—10 1/2, rano i od 4—8 po poł. W niedziele i święta od g. 10—1. 507—d

Dr. med. J. Leyberg
po wieloletnich studiach i praktyce w klinikach Wiedeńskich, osiadł w m. Łodzi, **Krótką** № 5.
Choroby weneryczne, moczopłciowe, skóry i włosów.
Panowie: 8—11 r., 5—8 pp.; panie 3 1/2—4 1/2; niedziele 9—1. 1489r

Dr. med. Z. Golec
chor. skórne i wenerycz.
PIOTRKOWSKA 86 m. 6. 799r

Laboratorium chemiczno-bakteryologiczne
Magistra
N. SCHATZA
ŁÓDZ, **PIOTRKOWSKA** № 50.
1) **Wzorki analizy lekarskie:** moczu, krwi, płynu, kału, wydzielin ropnych, tryperowych nitok i t. d.
2) **Analizy chemiczno-techniczne:** wody, smarów, mydeł, olejów, środków aptecznych i t. d. 1046r43

Dr. I. Krukowski
powrócił.
CEGIELNIANA № 4.
Przyjmuje z **chorobami wewnętrznymi.**
Specjalnie: **choroby płuc.** 2151—15 12

Masażystka W. MARKERT
Piotrkowska 118. 2210 3 1

Dr. F. Klozenberg
DZIELNA 25.
powrócił.
Choroby wewnętrzne specjalności nerwowe. (Leczenie elektrycznością). Godz. przyjęć: 10—11 r. 15—7 pp. 2290 6

Dr. Edward Mittelstaedt
mieszka obecnie **MIKOŁAJEWSKA** № 67
przyj. od 8—9 1/2, r. i od 5—6 1/2, pp.
Choroby wewnętrzne i nerwowe. 1429—r

Dr. Henryk GOLDBERG
CHIRURG
Ordynator Szp. Św. Aleksandra
Przyjmuje od 5—7 pop. 1946r
Rozwadowska 4, III piętro.

Pierwsza Chrześcijańska Lecznicza chorób zębów i Jamy ustnej
teraz: ulica **Piotrkowska 133.** 2651r

Dr. Jelnicki
ul. **Andrzeja 7.**
Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe.
Godziny przyjęć: panowie, od g. 8—11 r. i 5—8 po poł., panie 4—5 po poł.; w niedziele i święta 9—12 r. 1463r

Dr. L. PRYBULSKI
CHOROBY WŁOSÓW, SKÓRNE, WENERYCZNE I MOCZOPŁCIOWE.
Przyjmuje 6d godz. 8—1 r. i od 8—8 w., panie od 5—8 po poł., w niedziele od 9—1 rano i od 8—8 po poł. 1420—r—
Ul. Południowa № 2.

Specjalista chorób skórnych włosów, wenerycznych oraz niemocy płciowej
Dr. St. LEWKOWICZ
powrócił.
Leczenie elektrycznością, elektrycznym światłem i masażem wibracyjnym.
Badanie krwi przy syphilisie.
Zachodnia 33 (obok Lombar. akc.)
Przyjmuje od 9—1 i od 6—8 w., w niedziele od 9—3 Dla pań od 5—6 wiecz 114r

Dr. H. Sadkowski
asystent C. W. Uniwersytetu
przyjmuje z **chorobami wewnętrznymi** (spec. żołądka i kiszki).
Dzielna № 3.
od 5 do 7-iej 2150—r

Dr. Ignatiew
Specjalista chorób uszu, nosa i gardła
ulica **Konstantynowska** № 11 m. 5.
Przyjmuje od 11—12 rano i od 5—8 wiecz. codziennie. W niedziele od g. 10—1 w południe. 1056r

Dr. S. KANTOR
Specjalista chorób skórnych (włosów), wenerycznych (syphilis) i niemocy płciowej.
Krótką № 4.
Przyjmuje od 8—2 r. i od 6—9 wiecz., panie od 5—6 pp. 1816

Dr. S. SZNITKIND
Srednia № 2.
Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe.
Leczenie elektrycznością i masażem.
Przyjmuje od g. 8—11 rano. od 5—8 1/2, wiecz. 489-r

Dr. Stanisł. Piórkarski
przeprowadził się na ul. **PIOTRKOWSKA** № 115 1331
choroby weneryczne i skórna
przyj. od 9—10 r i od 5—7 w.

Dr. Ark. Goldenberg
mieszka: **ul. Nawrot** № 36 róg **Widzewskiej.** Przyjmuje codziennie do 10 rano i od 4 do 7 po poł. — **CHOROBY WEWN., DZIECINNE I KOBIECE.** 1812r

Specjalista chorób skórnych, włosów, wenerycznych i dróg moczowych
Przyjmuje codziennie od 8 — 1 w południe i od 4 — 8 wieczorem; w niedziele i święta od 9 — 2 w poł.
Dla pań osobna poczekalnia.
Dr. B. Rejt, ulica **Srednia** № 5. 149r

Dr. med. ALEKSANDER FABIAN
Dyrektor Zakładu leczniczego „Chojny” — praktykuje przez zimą w Łodzi, **ul. Rzgowska** № 3 (róg Górnego Rynku)
Choroby nerwowe i wewnętrzne.
Do 10 rano i od 4—6 1/2. 2251r

Zakład Krawiecki
JULIANA KOZŁOWSKIEGO
przeniesiony został na **Mikołajewską** № 21. 1346

Kupię Restaurację
II lub III rzędu.
Oferty wraz z ceną w Administracji „Rozwoju” pod „Restauracją”. 2406—3—2

MASŁO
świeżo solone. Ceny zmniejszone.
Poleca młeczarnia „PAPROTNIJA i WALEWICE”. Przejazd № 52, filia: **Piotrkowska** № 141.
Sprzedaż hurtowa i detaliczna. 2303—20 8

Zygmunt Kokoszko
ADWOKAT PRZYSIĘGŁY
Krótką № 5.
Prowadzi sprawy **cywilne i kryminalne**
we wszystkich sądach, oraz udziela porad. Przyjmuje od 9 do 10 rano i od 5—7 pp. 2099—5-5

Dr. Józef Michałowski
OKULISTA
przeprowadził się na ul. **Piotrkowską** № 83, II piętro.
Godziny przyjęć: od 9—10 rano i od 4—7 po poł. 2166

Dr. L. KLACZKIN
Konstantynowska 11.
Syphilis, skórne, weneryczne, choroby dróg moczowych.
Przyjm. od 8—1 rano i od 5—8 w., dla dam od 4—5. W niedziele i święta tylko do 1 rano. 746-r

Migreno - Nervosin
natyeniast usuwa ból głowy i migrenę. Bezwarunkowo pewny i nieszkodliwy roślinny środek. Żądać w aptekach i skł. aptecz. tylko **oryginalnych** proszków po 10 k. szt. — Pudło 1.20 k. Główn. skł. Tow. Akc. **L. Spiess i Syn.** 645r100

Dom w Koluszkach
w dobrym punkcie, wartości 15,000 rubli, dochodu rocznego 1695, połowa sumy na hipotece. Wiadomość w sklepie spożywczym przy szosie Brzezińskiej u F. Władawskiego. 2321—6—6

Sprowadzono wielki transport **Kamarów** harcowskich, a także wszelkiego rodzaju ptaki. Afrykańskie i brazylijskie papugi mówiące etc. jak również pokarm dla chorych ptaków i zwierzyń. Ul. **Główna** № 40, sklep, **J. Hofsess.** 2396—3—3

Dowód № 121559
Oddziału I-go Łódzkiego Warsz. Akc. Tow. Pożyczkowego przy ul. **Zachodniej** № 31 — zaginął.
Zastrzeżenie zrobione. 2409-3-3

Dzierżawa ogrodu w Piotrkowie
przeznaczony 7 mórg, w tym 2 morgi drzew owocowych. Szkółki drzewek wyborowych szczepionych kilkadziesiąt tysięcy, również byli różę, inspekta. Zabudowania nowe, ogród ogrodzony. Oferty proszę składać w administracji „Rozwoju” pod lit. I.B. 2415 3 2

Zakład Krawiecki
JULIANA KOZŁOWSKIEGO
przeniesiony został na **Mikołajewską** № 21. 1346

Kupię Restaurację
II lub III rzędu.
Oferty wraz z ceną w Administracji „Rozwoju” pod „Restauracją”. 2406—3—2

MASŁO
świeżo solone. Ceny zmniejszone.
Poleca młeczarnia „PAPROTNIJA i WALEWICE”. Przejazd № 52, filia: **Piotrkowska** № 141.
Sprzedaż hurtowa i detaliczna. 2303—20 8

Wykwintnie wykonywam **suknie i kostyummy.**
Ceny niskie.
Ul. **Piotrkowska** № 79 m. 11 III piętro, front. 2397—3—2

Tow. Rolnicze, **Widzewska** 50,
dostarcza paszę dla inwentarza: owies, siano, słomę, marchew, makuchy, otręby. Przyjmując obstatunki na dostawę kartofli; dostarcza do domów węgiel kamienny w najlepszym gatunku. Posiada stół do składania żelazo kowalskie i dla bednarzy. 2187

SZKOŁA KROJU i SZYCIA
A. SZNAJDER
ŁÓDZ, **ANDRZEJA** № 1.
Fasony, Żurnale i Manekiny. 85r

Jest do wydzierżawienia **polowanie** 2420-3
na 540-tu morgach. Wiadomości udzieli **Blaszczyński, Skwerowa** № 20 m. 12. Zastać można od 2—5.

Przyjmują nadrabianie **pończoch.**
MIKOŁAJEWSKA 59 m. 56
2-gie piętro.
1111-d

Różycy, przystanek Żakowice
Jest do sprzedania 6 mórg ziemi na bardzo dogodnych warunkach. Teren odpowiedni pod założenie wili. Wiadomość w „Rozwoju” u p. **Musiata** lub w domu przy ul. **Przejazd** 47 m. 14. 2400

Masło obecnie: śmietankowe 54 kop., świeżo solone 52 kop., miód, sery, litewskie, wędliny, zwierzyzna, drób i inne produkty wiejskie, przystępne obiady prywatne poleca tanio firma „Zagon”, **Piotrkowska** 103, parter, w podwórzu, m. 22. 2425 3 1

Lokomobila
używana w dobrym stanie, 20 tonowa, fabryki „Ruston, Proctor & Co” — zaraz do sprzedania. Wiadomość w **Warszawie, Włodzimierska** 16, m. 18. 2422-3-1

Pracownia Gorsetów
dawniej **Mikołajewska 58**
NATALII KĘDZIERSKIEJ
przyjmuje obstatunki i reperacje.
1575 **Piotrkowska** 115 m. 6.

Pierwszych zasad gry skrzypcowej
udziela **Wacław Białostocki.** — Wiadomość **Przejazd** 14 (księgarnia). 2405

ODCISKI
brodawki, zgrubiała skóra usuwa najskuteczniej znane i nagrodzone **Wielkim Złotym Medalem w Paryżu** **ARAGO**
St. GÓRSKIEGO, Warszawa, **Leszno** 12. Cena 35 i 60 kop.
Żądać wszędzie. Wystrzęgać się naśladowców. Zwracać uwagę na markę **Gładjator.** 1884'90-1

PREZENT ZŁOTYMI ZEGARKAMI! Prawie darmo.
 Gdyż zegarek męzki z prawdziw. amerykańskiego złota, płaski, pięknie grawerowany „AMERYKA” nie odróżnia nawet specjalist. od złotego 56-iej pr. Oprócz piętności zegarek „AMERYKA” jest najlepszej genawskiej konstrukcyi znanej fabr. „LANGEN WATCH”, nakręcany raz na 40 godzin bez kluczyka „Remontoir”, wyregulowany do minuty, z poleceniem piśmiennem na 8 lat. Cena zamiast rb. 16 tylko **rb. 2 kop. 95**, 2 zegarków **rb. 5 kop. 50**. Dla rozpowszechnienia naszego przedstawicielstwa dołączamy do każdego zegarka jako premium **zupelnie darmo**: 1) Dewizkę wspaniałą z tego samego materiału; 2) Brelok nowości! Automatyczny kinematograf z interesującymi widokami; 3) Mundsztuk aparat D-ra Kocha dla nieszkodliwego palenia papierosów i cygar i woreczek zamszowy do zegarka. Obstalunki wysyłamy pocztą za zaliczeniem nawet bez zadatku. Adresować: **Przedstawicielstwo zegarków „Ameryka” p. f. E. Wąchocki, Warszawa, Presta 17, A-2**. Za przesyłkę do I-go lub też do 3-ch zegarków dolicza się 40 kop. Kto tylko zobaczy ten zegarek, ten uwierzy, że złoty. Za dobroć ich firma posiada mnóstwo dziękczynnych listów. Uwaga: Damski zegarek z tego materiału z damskim kompletem **rb. 3 kop. 80**. 2354-2-2

Z powodu wyjazdu do sprzedania **meble**
 z pokoju stołowego, syplalnego salonu oraz lampy gazowe. Wiadomość u stróża, ulica Srednia № 11. 2394-3-2

Magazyn obuwi męskiego i damskiego **Ryszarda Königa**
 przeniesiony został na ul. **Przejazd № 2**. Przyjmuje obstalunki i poleca obuwię gotowe. Wszelkie reparacje. 2267'6 6

Z powodu wyjazdu do odstąpienia **zaraz mieszkanie**
 z 5-1u pokoiów z wygodami na 3 piętrze przy ulicy Sredniej № 11. Wiadomość u stróża pod wskazanym adresem. 2393-3-2

FABRYKA BAMBUSOWO-KOSZYKARSKA
Walentego Przybysza
 w Łodzi, Widzowska 5, (róg Sredniej). Nagrodzona wieloma medalami.

Specjalność: **Kosze do fabryk.** Wyrabiam: Meble bambusowe pluszem kryte, Meble bambusowe matą kryte, Bambusowe etażerki, Bambusowe stoły do kwiatów, Bambusowe garnitunki dzieciinne, Bambusowe parawany, Bambusowe ekrany, Kosze do podróży, Kosze do bielizny, Kosze do papieru, kosze walcowe, Kosze do żywych kwiatów, Kosze do robionych kwiatów, Meble ogrodowe, mebelki dla lalek, Koszyczki do bułek, Kosze wszelkiego gatunku na obstalunek gotowe dla pp. piekarzów. Fabryka na **Widzewskiej № 5** przyjmuje wszelkie obstalunki, z dokładnem wykończeniem, po możliwie najniższych cenach. 2320r2

Magazyn mebli
 zjednoczonych majstrów stolarskich. Łódź, Piotrkowska № III w prawej oficynie 2405-3-2

BUCHALTER
 z kilkoletnią rutyną, władający miejscowymi językami, poszukuje posady. Oferty adresować: Zgierz, okazał. cielowi kwitła № 1811. 2403-3-2

Potrzebny AGENT
 do sprzedaży artykułów w branży technicznej, władający językiem polskim i niemieckim na pensję i prowizję. Oferty wraz z referencyami proszę składać w adm. „Rozwoju” pod „Agent”. 24173

Nie traćcie ani chwili czasu, spiescie do **Teatru Elektro-Biograf** (ul. Piotrkowska 86). Jeszcze tylko dziś i jutro w **niedzielę (ostatni dzień)** można będzie zobaczyć wielce zadziwiające na scenie przedstawienie **Szerlok-Holmesa**
 Trudny do opisania cud XX-go wieku. Szczegóły w afiszach. 2416-2-2

KAZIMIERZ OSSOWSKI
 Inżynier i obrońca patentowy.
 Biura patentowe.
 PETERSBURG—Wozniesiensk. Prospekt 20.
 BERLIN—Potsdamerstr. № 3.

Wieczną Młodość i Piękność
 zapewnia A. Girard'a, 22, rue de Coadé, Paris
FLOREINE
 Krem piękności spreparowany na zasadzie Teorii Brown'a Sequard'a. „Krem Floreine” konserwuje i nadaje cerze: Białosc, Świeżosc, Gładkość i nieporównany wdzięk młodości. „Krem Floreine” usuwa prędko i dokładnie: opalenie, zmarszczki, czerwoność, swędzenia i podrażnienia skóry, liszaje, odmrożenia, popękania, pieg, oparzenia i wszelkie pryszcze. „Krem Floreine” przenika z łatwością i całkowicie podskórek, dodaje żywności i elastyczności włóknom, co wywołuje odświeżenie i odmłodzenie skóry. Używanie codzienne „Kremu Floreine” zapewnia zupełną higienę skóry. 1885'13
PUDER FLOREINE
 „Puder Floreine” chroni cerę od kurzu i innych atmosferycznych szkodliwych wpływów. „Puder Floreine” jest lekki, niedostrzegalny, a pokrywając skórę, czyni ją przezroczystą. Do nabycia u A. Rosenthala, Piotrkowska 5, u M. Lisieckiej, Piotrkowska 50 i w innych lepszych perfumeryach, składach aptecznych i aptekach. — Próby wysyła na żądanie darmo. Wyłączny Przedstaw. na Królestwo i Cesarstwo **Józef Pruszycki**
 Mydło Floreine Warszawa, Marszałkowska 120, tel. 62-54. Mydło Floreine

NA NADCHODZĄCY SEZON
 w wiele pięknych nowości różnych artykułów w wielkim wyborze zaopatrzony magazyn **Józefa Herzenberga i S-ka**
 11. PIOTRKOWSKA 11.
 w pałacu Scheiblera. 1538d14

DIABLOWENSTEINA FOSMOZA
 NAJLEPSZA MŁAZKA ODŻYWIWKA
 Dla dzieci, matek, rekonwalescentów, osób nerwowych i starców. FOSMOZA zapewnia prawidłowy rozwój krwi, kości i mięśni. Niezbędny pokarm dla dzieci w okresie ząbkowania i rośnięcia. Liczne opinie Pp. Lekarzy i Ordynatorów szpitali dołącza się do każdego pudełka. Dostać można w aptekach i składach aptecznych. Cena pudełka 1 rb. 2368-8-1

EGZYSTUJĄCA OD LAT 17 W ŁODZI **Pracownia haftów** i ZNACZENIA BIELIZNY w OFICYNIE 2-gie PIĘTRO. **D. Mazurkiewiczowej** Przejazd 12 m. 14, w podwórzu, w oficynie II piętro przyjmuje wszelkie roboty w zakresie haftu wchodzące, wykonywa takowe starannie, na czas oznaczony, po możliwie niskich cenach. **Przyjmuje się uczennice.** Ulica PRZEJAZD Nr 12.

Pies-wyżeł
 do sprzedania. Cena 150 rubli. Wiadomość w Administracji „Rozwoju”. 2395-3-2

DWIE.
 Powieść JOZEFY GRAJNERTA. Cena dla prenumeratorów „Rozwoju” kop. 20.

Najlepsze i najtrwalsze MASZYNY „PFAFFA”
 do szycia bielizny, fartuchów i gorsetów. Warsztaty reparacyjne na miejscu. **B. Pomorski i S-ka**
 Piotrkowska 22. 2376d2

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić Szanowną Klientelę, iż magazyn mój, egzystujący od 1887 r., przeniosłam do domu **№ 132 przy ul. Piotrkowskiej** i zaopatryłam w wielki wybór: **bluzek, spódnic, szlafroków, kapeluszy i gorsetów** oraz wykonywam obstalunki z własnych i powierzonych materiałów. Z poważaniem **Józefa Kowalewska.** 1898-15-7

LECZNICA PRYWATNA
 Piotrkowska 251 — Telefonu № 11-78.
 Przyjmuje na stałe pomieszczenie chorych, dotkniętych cierpieniami wewnętrznymi, nerwowymi, chirurgicznymi i kobiecymi. Cena pokoju od rb. 2 50 do 5 rb. dziennie. — Felczer stały na miejscu. W lecznicy ordynują: Dr. Goldblum — w chorobach wewnętrznych i nerwowych; D-rzy Goldmann i Krusche w chorobach chirurgicznych; D-rzy Druubin, Kaawery Jasiński i Kaufman w chorobach kobiecych. 714-

!!Najlepszy węgiel krajowy!!
 dla fabryk i użytku domowego szczególnie:
Rudolf kostkę I i kostkę II najodpowiedniejszy do robienia zapasów zimowych **POLECAJĄ:**
A. O. Teschich & Co.,
 Łódź, ul. Widzewska № 62. 1569-d-38

DZIENNE i WIECZOROWE **Wykłady Języków Nowożytnych** przy kursach buchalteryjnych **J. Mantinband** w Łodzi (Dzielną 22) już się rozpoczęły. Zapisy w dalszym ciągu dla nowych grup codziennie od 10—1 zrana i od 7—9 wiecz. 2164r

Zarząd Radogoskiego Towarzystwa Pożyczkowo-Oszczędnościowego zawiadamia pp. członków, iż **nadzwyczajne ogólne zebranie** odbędzie się w dniu 7-ym b. m. o godzinie 3-iej po poł. na które uprzejmie zaprasza o liczne przybycie. 2418-2

Wyższa Szkoła Kroju i Szycia p. t. „Józefiny“.

Kursy wyższe i niższe. Najnowszy system kroju angielskiego, francuskiego i berlińskiego. — Moja długoletnia praktyka daje mi możliwość wyuczania kroju i szycia sumiennie i gruntownie. Przy szkole duża pracownia sukien, gdzie uczenie nabierają wprawy i gustu. Szkoła odznaczoną została na wystawie srebrnym medalem. Po ukończeniu kursu uczenie otrzymują patenty cechowe lub prywatne.

Piotrkowska № 23.

1951r

Bracia Pfeiffer
Łódź, ul. Nawrot № 13

polecają znane ze swej dobroci towary na garnitury męskie **Tkałni Udziałowej** pod firmą **Oskar Gorlicz w Zgierzu** oraz **WYROBY BAWELNIANE** 1-go Tkackiego Związku Roboczego w Łodzi.

2156-10

ZARZĄD BAŁUCKIEGO TOWARZYSTWA WZAJEMNEGO KREDYTU

podaje do publicznej wiadomości, że biuro Towarzystwa znajduje się przy ul. Zgierskiej № 64 i otwarte jest w dni powszednie od g. 10 rano do 3 po poł., gdzie udziela wszelkich informacji w zakres czynności Towarzystwa wchodzących.

Przyjmuje do dyskonta i inkasa weksle i t. p.

Przyjmuje wkłady na procenty jak od członków Towarzystwa tak też i osób postronnych i liczy od takowych od dnia lokacji do dnia podniesienia a mianowicie: na każde żądanie 4%, z 3-miesięcznym terminem 4 1/2%, z 6-miesięcznym 5% i od całorocznych 6%.

2308 18-4

ZDROWE CIAŁO! — ZDROWĄ CERĘ! zapewnia i gwarantuje

D-ra OSERWEYERA

usuwa wszelkie nieczystości skóry: Tysiące podziękowań! Prawdziwe z SIOSTRĄ MIŁOSIĘ RDZIA na każdym kawałku. Dostać w aptekach i składach aptecznych 1749d3

Rzadka okazja!

Z powodu likwidacji interesu sprzedaż znajdujących się na składzie **Kas ogniотrwałych 25 proc. niżej** zwykłej ceny sprzedaży. Odpowiedzialnym klientom kasy będą sprzedawane na weksle ratowe w 3 ch terminach płatne. Zupełnie nowe pianino koncertowe do nabycia za rb. 400. Cena kosztu tego pianina rb 600.

GŁOŃNY SKŁAD, Łódź, Dzielna Nr. 30.

(Sklep jest od każdego czasu do wynajęcia). 2248-5-4

JEZYKI
NOWOŻYTNE

Instytut języków nowożytnych D-ra KUMMERA

Południowa 3. Piotrkowska 16.
2105

Kto chce mieć tanią i dobrą książkę polską niech zaprenumeruje

2301-2-2

„Bibliotekę Dzieł Wyborowych“

52 tomy rocznie.

CENA POJEDYŃCZEGO TOMU 40 KOP.; W PRENUMERACIE 19 1/2 KOP.

Biblioteka Dzieł Wyborowych wydaje utwory historyczne, beletrystyczne, podróże i pamiętniki.

W Warszawie:

Kwartalnie bez oprawy rb. 2.50

„ w ozdobnej oprawie „ 4.00

Cena książki w prenumeracie 19 1/2 kop., w sprzedaży detalicznej 40 kop.

W roku 1909 wyszły:

Złoty biurokraty — powieść A. Gruszeckiego, 2 tomy 80 k.
Nastroje — Andruszewskiego, 1 tom 40 k.
Kartki z podróży po Indo-Chinach, 1 t. 40 k.
Mojżesz — powieść M. Raczyńskiej, 1 t. 40 k.
Sycylia i Kalabria — podróż Z. Sokołowskiej, 1 tom. 40 k.
On i ona — powieść W. Gomulickiego 2 tomy 80 k.
Wiedza Magów — Papius'a, 1 tom . 40 k.
Po szczęście — Z. Świrki, z przedm. E. Orzeszkowej, 2 tomy . . . 80 k.
Niemcy współczesne — E. Reych'a, 1 t. 40 k.
One — W. Renard, 1 tom 40 k.
Lotos — L. Hearn, 2 tomy 80 k.
Pamiętki Rupiecia — J. Grabowski, 1 t. 40 k.
Południowa uroda — Abgara Sołtana, powieść, 2 tomy 80 k.

Na prowincyi:

Kwartalnie bez oprawy rb. 3.50

„ w ozdobnej oprawie „ 4.00

Kierownicy myśli współczesnej — J. Bourdeau, 1 tom 40 k.
Dziwna historia d-ra Jekyll'a — powieść 1 tom 40 k.
Na przełomie — powieść Gryfa, 1 t. 40 k.
Śmierć — Laudego, Arcybaszewa, 1 t. 40 k.
Za co? — powieść Czernego, 2 tomy 80 k.
Irlandya współczesna — z przedmową St. Studnickiego, 1 tom 40 k.
Jak tanio podróżować — Wincentego Lutosławskiego, 1 tom 40 k.
Częstochowa 25 k.
Dziwy Antychrysta — Selma Lagerlöf, 3 tomy rb. 1.20 k.
Tajemnica poety — Fogarraro, 1 t. 40 k.
Charlotte Perkins Giesrau, kobieta a stan ekonomiczny, 2 tomy . . . 80 k.
Linnakoski, krwawy kwiat — powieść 2 t. 80 k.
Monty Jacobs — Maeterlinck, 1 tom 40 k.

Szczegółowy prospekt na 1910 rok wyjdzie w listopadzie.

ADRES: Warszawa, Sienna 2.

Redaktor Zdzisław Dębicki.

Wydawca Kazimiera Gadomska.

Katalogi dotychczasowych wydawnictw wysyła się bezpłatnie.

Filia w Łodzi: Księgarnia Stanisława Olczaka, Mikołajewska 20.

W wielki wybór materiałów na sezon zimowy

został zaopatrzony

SKŁAD SUKNA I KORTÓW

W. GROSSMANA, Dzielna I.

Poleca materiały krajowe i angielskie na palta męskie i damskie, na pokrycie futer i płaszczów, na kostiumy i ubrania męskie.

Okazyjnie otrzymałam transport resztek, — ceny blisko o piówę niższe, niż ze sztuki, stosowne na palta, kurtki, ubrania i spodnie. 2378-3-2

Lecznica chorób skórnych i wenerycznych

Gabinet Roentgenowski i Światło-leczniczy

D-rów L. Falka, Z. Golca, St. Jelnickiego
WOLCZANSKA № 36.

Ogólne i pojedyncze pokoje dla chorych od 2 do 5 rb.; ambulatoryum dla niezamożnych — płać za poradę 60 kop.

Leczenie promieniami Roentgena, lampa Finsena i Kromayera. Prądy o wysokim napięciu (Arsonwalizacja). Elektroliza, masaż wibracyjny i leczenie gorącym powietrzem. Kąpiele elektryczne i sinusoidalne. Badanie krwi na syfilis i badanie mamek z wydawaniem świadectw. Godziny przyjęć od 8-9 r., od 11 1/2-1 1/2 pp. i od 7-8; w niedziele i święta od 8-10 rano i od 12 1/2 do 1 1/2, po południu. 2145r

DLA KASZLĄCYCH I OSŁABIONYCH

ekstrakt i karmelki

„LELIWA“

w Warszawie, Zienna 21, Tel 5954 Sprzedaż w składach 1976-10-4 aptecznych i aptekach.

Zaginął PIES

(szczurnik), ratler, biały, ogon obcięty, wabi się Ami. Łaskawy znalazca raczy odprowadzić za wynagrodzeniem na ulicę Lipową № 1. W razie nieoddania, takowy będzie pociągany do odpowiedzialności sądowej. 2404-3-2

Pracownia wyrobów półczołozniczych

JULII MACHER

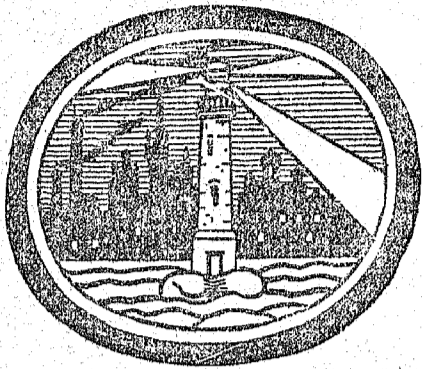
Przeniesiona została z ul. Nawrot na Piotrkowską № 184.

Poleca ponczochoy i skarpetki bez szwów w różnych gatunkach. 2273-10-0

Rutynowany buchalter

obznajmiony ze wszelkimi czynnościami biurowymi, obejmie za niewielkim wynagrodzeniem administrację domu, w różnych punktach miasta. Na żądanie poważne referencye. Oferty w adm. „Rozwoju“ pod lit. B. B. 2246d-5

NARESZCIE

dobrałam sobie doskonałe mydło do prania bielizny, przy użyciu którego nie mam ani swędu, ani pary; pranie idzie szybko i gładko, a bielizna wychodzi śnieżno-białą z przyjemnym, oświeżającym zapachem. Jest to:

MYDŁO NAFCIANE Z „LATARNIĄ MORSKĄ“

firmy

Hordliczka i Stamirowski, Łódź.

Hurtowa sprzedaż: Edmund Bogdański, Dzielna 30, tel. 1126.

2336 4-4

NAJLEPIEJ MOŻNA NABYĆ

Trykoty krajowe i zagraniczne, serdaki, halki i sukienki, włóczkowe rękawiczki, pończochy, skarpetki, gietry, nakolanki z welny wyborowej i t. p. towary

2380-5-3

w Magazynie Bielizny
i Towarów Galanteryjnych

26. A. SPODENKIEWICZ 26. 26. KONSTANTYNOWSKA 26.

Wypuszczone zostały nowe papierosy

„Na zdar“

5 szt. 3 1/2 kop., 10 szt. 7 kop.

„Gwiazda“

5 szt. 2 kop., 10 szt. 4 kop., 15 szt. 6 kop., 25 szt. 10 kop.

Uprasza się o wypróbowanie i przekonanie o ich wysokim gatunku

Towarzystwo A. N. Bogdanow i S-ka
w Petersburgu. 2296-5

DOM

murowany z oficyną oraz dużym placem, wychodzącym na drugą ulicę, w mieście pow. Turku, przy ulicy Kolskiej, blisko rynku, sprzedam za 4,600 rb. Komunikacja samochodowa. Wiadomość u właściciela Edm. Bogdańskiego, Łódź, Dzielna № 30. 2367-4-4

MIEDZYNARODOWE TRANSPORTOWANIE MEBLI

M. LENTZ, Widzewska 77.

Przeprowadzki w mieście i do wszystkich miejscowości w świetle bez przeladowania

Opakowanie i przechowywanie mebli.

Dostawa i odstawa towarów. Dostawa węgla i drzewa rozpalowego. Przewożenie kas ogniotrwałych.

Występuje się
szkodliwych
naśladowców.

Nagrodzone złotym medalem na wystawie Zairojowej 1908 r.

EMULSYA TRANOWA SZWAJCARSKA

TRAN

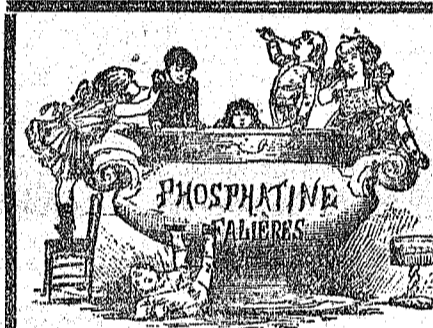
pozbawiony przykrego smaku i zapachu z solami podfosforanu wapnia i sodu.

Flakon 75 kop.

Najsilniejsza Maść przeciw odmrożeniu, tub. 30 kop.

Poleca Apteka A. CHARENZY w Łodzi, Średnia Nr. 10.

Dostać można w aptekach i składach aptecznych. 2332-10 4

Phosphatine Faliere

przyjemny pokarm najodpowiedniejszy dla dzieci od 6 miesięcy do 10 lat, zwłaszcza w czasie odłączania od piersi i w okresie rośnięcia. Ułatwia ząbkowanie i zapewnia prawidłowy rozwój kości.

Sprzedawca w składach aptecznych i aptekach.

Ostrzegamy przed naśladowcami. 1828-20-16

Instytucja bankowa

poszukuje chłopca

obeznanego z introligatorstwem.

Oferty pod „K. 300“. 2408-3-2

Dostawa do domów.

Znakomity środek odżywczy zalecany przez p. p. lekarzy 1660

KEFIR

B. Patzer, Łódź, Pasaż-Meyera 5 m. 5.

Dostawa do domów.

Smaczne i zdrowe Pieczywo

jest tylko w piekarni

R. TRENKERA, ul. Cegielniana № 67.

Chleb na sposób moskiewski wyrabiany przez specjalistów fachowych. Czystość i higiena wypieku gwarantowana.

File: Piotrkowska 116, Orła 8 i Przejazd 50. 1588-100-26

Na sezon jesienny i zimowy nadeszły ostatnie nowości, które polecam Sz. Publiczności po bardzo tanich cenach. — Wyprzedaj resztek o 50% niżej ceny kosztu

G. Rimpel, Skwerowa 16

2260-5 3

„Swiat“
Tygodnik Ilustrowany
„BLUSZCZ“
„Tygodnik Mód“
i wszystkie pisma tygodn.
można prenumerować
w księgarni St. Olczaka
Mikołajewska 20.

ABBAZIA

„Villa Pappina“ pensjonat polski, spokojny, miły i tani. Pokoje słoneczne. — Piękny ogród — bezpośrednio nad morzem. — Słaba opieką Dr. Piotr. Goeringa, polaka. — Kuchnia wyborowa. — Służba polska. — Pisma.

Poleca na sezon zimowy
Marya Polaska.

2339-6 5

FABRYKA TABACZNA NOBLESSE

firmy

KALINOWSKI i PRZEPIÓRKOWSKI
wprowadza na opakowaniach nową markę fabryczną

Znak załw. za № 1212

Specjalność fabryki papierosy na zamówienie podług otrzymanej próby lub określania co do doboru tytoniu, formatu i ceny.

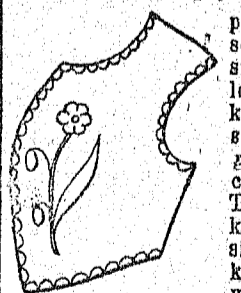
Oprócz papierosów, które zdobyły powszechne uznanie, polecamy dla znawców

Lepsze 10 szt. 3 kop. 2283-9-8
Prima 20 szt. 5 kop.

Mikado 10 szt. 4 kop. 25 szt. 10 k.

HELENA LIPińska

Widzewska 90, I piętro, front.

poleca na sezon jesienny pe-laryny za kopiańskie serdaki, guziki i czapeczki. Tamże wykonywane wszelkie roboty w zakresie haftu wchodzące

1707

haftu wchodzące

Magazyn OBUWIA

Ant. PRUSKIEGO

poleca obuwie damskie, męskie i dziecięce, znane ze swej dobroci i trwałości; przyjmuje wszelkie obstarunki i reparacje. Ceny niskie.

Warsztat przy sklepie — Łódź,
PIOTRKOWSKA 118. 1504-28